

9. Overzicht van redevoeringen, gehouden voor het Bataafsche Genootschap, waarvan de tekst in druk is vastgelegd

1. Omstreeks 1860 had de toenmalige Lector voor de natuurwetenschappelijke cursussen, de geneesheer K.M. Giltay, de gewoonte, zulk een cursus te openen met een wijsgerig getinte rede. Vier van deze redevoeringen zijn in 1863 in boekvorm uitgegeven; het is evenwel onduidelijk, of zulks geschiedde voor de verantwoording van het Genootschap of van dokter Giltay persoonlijk. De titels luiden:

„Een blik op Alexander von Humboldt” (rede van 25 november 1859),

„Heidelberg” (rede van 14 november 1860),

„Een bezoek aan Pasteur” (rede van 15 november 1861),

„De bekende krachten der natuur” (rede van 14 november 1862).

2. Op 18 september 1869 heeft de Heer K.M. Giltay, in zijn hoedanigheid van Lector, in de Waalse Kerk een oratie gehouden, welke verband hield met de herdenking van het 100-jarig bestaan. Zij is afgedrukt in het Verslag der herdenking.

3. Eveneens voor de verantwoording van het Genootschap verscheen in druk de herdenkingsrede „Steven Hoogendijk, de Stichter van het eerste Stoomwerktuig in Nederland”, welke door ingenieur A. Huet werd uitgesproken tijdens de bijzondere vergadering der Voorstanders en der Leden van 17 september 1887.

4. De algemene vergadering van 20 september 1919, waarop het 150-jarig bestaan van het Genootschap is herdacht, werd opgeluisterd door een voordracht van H.A. Lorentz, getiteld: „De elektrische stroom, oude en nieuwe denkbeelden”. Zij is door het Genootschap gepubliceerd, te samen met andere stukken betreffende de herdenking.

5. Driemaal is het voorgekomen, dat de tekst ener wetenschappelijke voordracht, gehouden op een algemene vergadering, in het desbetreffende Verslag volledig is afgedrukt. Het zijn:

a. vergadering van 15 oktober 1904, voordracht door J.J. van Laar: „Over niet-verdunde oplossingen”,

b. vergadering van 23 september 1950, voordracht door J.F. Schouten: „Wat is te verwachten van de denkende machines?”,

c. vergadering van 20 september 1952, voordracht door D.Dresden: „De vooruitzichten van de energievoorziening”.

In de Verslagen der algemene vergaderingen van 22 september 1934 en van 12 september 1936 zijn samenvattingen gegeven van de wetenschappelijke redevoeringen dezer vergaderingen.

6. In het voorgaande is reeds melding gemaakt van de lezing der algemene vergadering van 15 oktober 1938, getiteld „De toekomst der ijzeren wegen”, welke afzonderlijk is uitgegeven.

7. De wetenschappelijke voordrachten, gehouden tijdens de algemene vergaderingen van 1922, 1924 en 1927 zijn gepubliceerd in de Verhandelingen. Hetzelfde geldt voor de meerderheid der lezingen, op dergelijke vergaderingen gehouden sedert 1945.

8. Op 2 oktober 1937 vond in de lokalen van het Bataafsch Genootschap een verenigde vergadering plaats van het Genootschap met het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. Bij deze gelegenheid hielden de ingenieur F.Muller en de econoom Z.W.Sneller voordrachten, onderscheidenlijk over „De eerste stoommachines van ons land” en „Anderhalve eeuw stoomwezen in Nederland”. De tekst dezer voordrachten verscheen reeds in hetzelfde jaar in het weekblad „De Ingenieur”.

10. Documentaire gegevens met betrekking tot de cursussen van het Bataafsch Genootschap

Voor de eerste maal werd in de lokalen van het Bataafsch Genootschap een cursus gegeven in 1788, kort voor het overlijden van Steven Hoogendijk. In documenten en drukwerken is slechts weinig terug te vinden met betrekking tot de cursussen van omstreeks 1800, doch het is bekend, dat zij in 1806 gestaakt zijn. In hoofdstuk 3 van dit Gedenkboek wordt een overzicht gegeven van hetgeen uit de stukken kan worden opgemaakt.

- Van 1824 tot 1930 werd ieder seizoen door één Lector een reeks van circa 20 voordrachten gehouden, vrijwel steeds over een onderwerp der klassieke natuurkunde, zoals licht en warmte, electriciteit en magnetisme. Gedurende de seizoenen 1914/1915 en 1915/1916 moesten de cursussen achterwege blijven: het leslokaal van het Bataafsch Genootschap was namelijk ter beschikking gesteld van de destijds jonge Nederlandsche Handels-Hoogeschool.

De Lectoren, die van 1824 tot 1870 de voordrachten hielden, waren alle arts van beroep. Sindsdien werden de Lectoren gezocht onder degenen, die een Universitaire natuurkunde-studie hadden volbracht. In het najaar van 1903 waren de Directeuren er niet in geslaagd, voor het seizoen 1903/1904 een Lector te vinden. Tot hun grote voldoening liet prof. W. Einthoven te Leiden zich bewegen, gedurende genoemd seizoen acht lezingen te houden over fysiologische optiek.

De namen der opeenvolgende Lectoren zijn:

- van 1824 tot 1826: Jan van der Hoeven,
- van 1826 tot 1832: Gerrit Jan Mulder,
- van 1832 tot 1839: D.F. van der Pant,
- van 1840 tot 1870: K.M. Giltay,
- van 1870 tot 1874: T. van Doesburgh,
- van 1875 tot 1882: L. Bleekrode,
- van 1882 tot 1892: J.L. Hoorweg,
- van 1892 tot 1894: W.C.L. van Schaik.
- van 1894 tot 1895: B.J. Goossens,
- van 1895 tot 1897: W. Stortenbeker,

van 1897 tot 1901: C. Krediet,
 van 1901 tot 1902: J. C. Bolt,
 van 1902 tot 1903: M. de Haas,
 van 1903 tot 1904: W. Einthoven,
 van 1904 tot 1905: A. H. Borgesius,
 van 1905 tot 1906: H. van Capelle,
 van 1906 tot 1907: A. H. Borgesius,
 van 1907 tot 1910: J. J. Hallo,
 van 1910 tot 1911: A. H. Borgesius,
 van 1911 tot 1912: J. J. Hallo,
 van 1912 tot 1913: J. Clay,
 van 1913 tot 1914: F. H. Quix,
 van 1916 tot 1918: A. Vas Nunes,
 van 1918 tot 1919: J. Clay,
 van 1919 tot 1922: A. Vas Nunes,
 van 1922 tot 1923: T. van Lohuizen,
 van 1923 tot 1924: A. H. Borgesius,
 van 1924 tot 1930: T. van Lohuizen.

De belangstelling voor de cursussen, die tot 1914 zeer bevredigend was, begon in de twintiger jaren op een bedenkelijke wijze af te nemen. In het najaar van 1930 zijn de Directeuren er toe overgegaan, ieder seizoen een cursus te brengen over een veelomvattend onderwerp, waarvan de verschillende facetten door meer dan één spreker werden belicht. Van 1930 tot 1940 was de belangstelling wederom aanzienlijk.

In chronologische volgorde geschikt betroffen de cursussen:

„Mikrobiologie”,	sprekers: A. J. Kluyver en anderen,
„Kolloïdchemie”,	sprekers: H. R. Kruyt en anderen,
„Erfelijkheid”,	sprekers: M. J. Sirks en anderen,
„Geologie”,	sprekers: B. G. Escher en anderen,
„Vitaminen en Hormonen”,	sprekers: B. C. P. Jansen en anderen,
„Atoom-Physica”,	sprekers: H. A. Kramers en anderen,
„Bloedsomloop”,	sprekers: H. R. Kruyt en anderen,
„Luchtvaart”,	sprekers: J. M. Burgers en anderen,
„De Stofwisseling van den Mensch”,	sprekers: R. Brinkman en anderen,
„Eigenschappen van Atomen en Moleculen (...)”,	sprekers: W. G. Burgers en anderen.

II. Overzicht van voordrachten, gehouden tijdens algemene vergaderingen van het Bataafsch Genootschap

Vrijwel onmiddellijk na de oprichting van het Bataafsch Genootschap werd ingesteld, dat de Leden, die het voornemen daartoe te kennen hadden gegeven, tijdens een algemene vergadering in de gelegenheid waren, mededelingen te doen omtrent hun natuurwetenschappelijke studies. Soms hadden zich bij de opening van de vergadering twee of drie sprekers gemeld, maar vaak ook is het voorgekomen, dat geen enkel Lid het woord verlangde.

Van de algemene vergaderingen der hieronder vermelde jaren staat vast, dat één of meer Leden eigener beweging een voordracht hielden:

- 1858 de Lector K. M. Giltay hield een lezing over ultra-violette stralen,
- 1874 het Lid E. H. von Baumhauer gaf een verklaring van een door hem zelf ontworpen meteorograaf met overseining,
- 1876 de Lector L. Bleekrode verklaarde en demonstreerde een onder zijn toezicht voor het Genootschap vervaardigde electriseermachine, waarna het Lid G. van Diessen iets vertelde over het nieuwe droogdok te Middelburg,
- 1880 de Lector L. Bleekrode hield een voordracht over de eigenschappen der zogenaamde stralende materie, door proeven toegelicht; de Leden G. J. W. Bremer en A. Huet hadden zich eveneens als spreker gemeld, doch zij moesten worden teleurgesteld wegens het vergevorderde uur; zij verkregen de toezegging, bij een volgende gelegenheid aan bod te zullen komen,
- 1888 het Lid M. Snellen sprak over het onderzoek van bliksemafleiders,
- 1890 de oud-Lector L. Bleekrode hield een met proeven toegelichte voordracht over „electrische verstuiwing”,
- 1892 wederom sprak de oud-Lector L. Bleekrode, ditmaal over condensatie van waterdamp,
- 1902 tijdens de algemene vergadering van 1902 kwamen twee deelnemers aan het woord, te weten de oud-Lector L. Bleekrode (onderwerp: polonium) en het Lid J. M. G. Scheffer (onderwerp: de telegrafoon van Paulsen),

1904 op de algemene vergadering van 1904 traden drie sprekers naar voren, namelijk E. Cohen (onderwerp: een fysisch-chemische caricatuur), L. Bleekrode (onderwerp: enige eigenschappen van radium-straling) en J.J. van Laar (onderwerp: over niet-verdunde oplossingen); de Heer van Laar was wegens tijdgebrek niet in de gelegenheid, zijn voordracht af te maken. Directeuren hebben de pijnlijke situatie gered door de toezegging, dat de tekst in zijn geheel zou worden afgedrukt in het Verslag der vergadering, zoals ook geschied is.

Na 1904 werden tijdens de Algemene Vergadering alleen voordrachten gehouden op uitnodiging van Directeuren. Terloops zij opgemerkt, dat sindsdien aan de sprekers een honorarium kan worden aangeboden, dank zij het zogenaamde Bleekrode-fonds. De naamlijst der sprekers sinds 1906 met de titels van de door hen gehouden lezingen ziet er uit als volgt:

1906	W. Einthoven	De verandering in den nervusvagus bij ademhaling.
1910	E. Cohen	De piëzochemie.
1912	A. A. Nijland	De zoneclips van 17 April 1912.
1916	H. K. de Haas	Een klassiek theorema proefondervindelijk bewezen (bedoeld werd: het zevende theorema van Christiaan Huygens over de middelpuntvliedende kracht).
1919	H. A. Lorentz	De elektrische stroom, oude en nieuwe denkbeelden.
1922	J. C. Dijkhoorn	De werktuigen van het stoomgemaal voor de Provincie Friesland, nabij Lemmer, en van het elektrisch gedreven gemaal voor het waterschap Electra, nabij Zoutkamp.
1924	F. A. F. C. Went	Nieuwere inzichten omtrent prikkels bij planten.
1927	F. E. C. Scheffer	Natuurwetenschappelijk onderzoek van schilderijen,
	K. H. de Haas	Een meetkundige reconstructie van het oorspronkelijk formaat van Rembrandt's Nachtwacht.

- 1929 J. Boeke Kan de bouw en de verbinding der zenuwcellen ons iets omtrent het vraagstuk van geheugen en ervaring leeren?
- 1932 L. P. le Cosquino de Bussy De invloed van den huidige tijd op de Europeesche en inlandsche cultures in Nederlandsch Indië.
- 1934 J. Clay De kosmische straling in het magnetisch veld der aarde.
- 1936 M. de Haas Wetenschappelijk onderzoek en thermotechniek.
- 1938 F. Westendorp De toekomst der ijzeren wegen.
- 1946 J. A. Ringers De Wederopbouw.
- 1948 F. Q. den Hollander Beschouwingen over verkeer en vervoer.
- 1950 J. F. Schouten Wat is te verwachten van de denkende machines?
- 1952 D. Dresden De vooruitzichten van de energievoorziening.
- 1954 A. G. Maris De deltaplannen.
- 1956 J. H. Oort Perspectieven van de radio-astronomie.
- 1958 F. A. Vening Meinesz Het ontstaan van plooiingsgebergten en groot-slenken; het ontstaan van continenten en oceanen.
- 1960 J. A. C. Tillema Het oeververbindingsvraagstuk te Rotterdam.
- 1962 R. Kronig Eenheid en veelheid van de hedendaagse natuurkunde.
- 1964 J. H. L. Joosten Het wereldvoedselvraagstuk.
- 1966 F. H. Sobels De overerfbare effecten van straling.
- 1968 J. H. Bakker De toepassing van kernenergiecentrales bij de electriciteitsvoorziening.

12. Overzicht van voordrachten, gehouden tijdens gewone vergaderingen van het Bataafsch Genootschap

In een vorig Hoofdstuk dezer documentatie is reeds opgemerkt, dat een chroniek der Handelingen van het Bataafsch Genootschap besloten ligt in de zogenaamde Programma's: te beginnen met 1861 zijn deze namelijk tevens de Verslagen der vergaderingen, waarop zij werden vastgesteld.

Het Programma van 1872 is het oudste, waar bijzonderheden van de gewone vergaderingen der Leden van het Bataafsch Genootschap in worden vermeld; het bevat namelijk de naamlijst van diegenen, die gedurende de seizoenen 1869/1870, 1870/1871 en 1871/1872 op genoemde vergaderingen voordrachten hielden, met vermelding der behandelde onderwerpen:

P. J. Haaxman	Het fotografisch afdrukken van verse planten.
T. van Doesburgh	De Franse transatlantische kabel.
P. J. Haaxman	Het afdrukken met inkt van gedroogde planten.
T. van Doesburgh	Het vergelijken der lichtsterkte van verschillende gasbranders.
E. Piaget	Parasieten, die op dieren leven.
N. T. Michaëlis	De fundering der pijlers van de spoorwegbrug over de Maas.
G. P. F. Groshans	Pokziekte en vaccinatie.
T. van Doesburgh	„Pseudoscopie”.
G. P. F. Groshans	Chinine.
T. van Doesburgh	De statische barometer.
G. P. F. Groshans	De Oosterse pest.
N. T. Michaëlis	De vezelachtige structuur van ijzer.
T. van Doesburgh	Afwijking der declinatienaald gedurende noordlicht.
K. M. Giltay	De werking van gist op suikeroplossing.
T. van Doesburgh	Vloeistofvliezen tussen ijzerdraad-figuren.
J. A. Groshans	Samuel Pepys.

T. van Doesburgh   De „Spheroïdaaltoestand”.
Bovendien heeft de Heer van Doesburgh een avond gewijd aan het tonen van monsters van telegraafkabels.

Voor de jaren 1872 tot 1886 zijn alleen de namen der sprekers geboekstaafd, niet de besproken onderwerpen. In meerderheid waren de sprekers leraren bij het Middelbaar Onderwijs. Echter hebben ook enige Leden, wier beroepsbezigheden op medisch en op technisch gebied lagen, tijdens gewone vergaderingen spreekbeurten vervuld. Genoemd kunnen worden: de natuurkundige T. van Doesburgh (verbonden aan de gasfabriek), de oogarts H. J. de Haas, de Directeur van Gemeentewerken G. J. de Jongh.

Te beginnen met het najaar van 1886 is de chroniek betrekkelijk volledig. Zij vermeldt als sprekers met de door hun behandelde onderwerpen:

Seizoenen 1886/1887 en 1887/1888:

S. Birnie	Over afkoeling door methylchloride.
F. A. Hoefer	Electrische tijdaanwijzing.
J. L. van Schaik	De werking van magneten op gepolariseerd licht.
G. J. W. Bremer	Over een door hem zelf uitgevonden toestel ter bepaling van de dampspanningen van vloeistoffen.
R. van Dorsten	De rekenmachine van Tomas.
J. Menalda van Schouwenburg	Het weegwerktuig van Everitt.
H. J. Veth	Over diepzeevissen.
S. Birnie	Mendeleëff's methode tot systematische rangschikking der elementen.
H. J. Veth	De insectenfamilie der coleoptera.
G. J. W. Bremer	De electro-dynamometer van Bellati.
S. Birnie	Rechtstreekse waarneming der warmte-ontwikkeling bij condensatie van een damp tot vloeistof.
H. J. Veth	De proefnemingen van Poulton met betrekking tot het leven der insecten.
F. D. A. C. van Moll	Het gemis van rolbeweging in het oog bij zijdelingse convergentie.
J. L. van Schaik	De eerste slingeruurwerken.

Seizoenen 1888/1889 en 1889/1890:

E. van Rijckevorsel	Magnetische waarnemingen in Brazilië.
---------------------	---------------------------------------

R. H. van Dorsten	Over weervoorspelling.
W. Nolen	De morfologie der bacteriën.
A. Kempe	De centrale verwarming in het gymnasium en in het ziekenhuis.
G. J. W. Bremer	Het stromen van vloeistoffen in buizen.
G. J. W. Bremer	Het toestel van Puluj ter bepaling van het mechanisch warmte-aequivalent – De gewijzigde volumemeter van Kopp.
J. L. van Schaik	Over gyroscopen.
H. J. Veth	De kruisbevruchting bij planten.
H. A. van IJsselsteijn	De verbetering van het westelijk stoomgemaal te Rotterdam.

Seizoenen 1890/1891 en 1891/1892:

W. C. L. van Schaik	Het ontstaan van tonen in orgelpijpen.
H. J. van 't Hoff	Galstenen.
J. Menalda van Schouwenburg	De brug over het kanaal (plan van Schneider en Henent).
A. E. Arkenbout Schokker	Het hedendaags compas.
R. H. van Dorsten	Een porportionaal-passer van 1665 – Een arithmograaf van Troucet.
G. J. W. Bremer	Onze tegenwoordige kennis van de grootte der moleculen.
W. A. M. Piepers	Ontploffing van een stoomketel van een baggermolen.
H. J. Veth	De kiwi van Nieuw Zeeland.

Seizoenen 1892/1893, 1893/1894 en 1894/1895:

G. J. de Jongh	Het leggen van zinkers.
A. E. Arkenbout Schokker	De oorzaken van de verschillende luchtstromingen met betrekking tot haar richting.
E. J. Hoos	Chronometers.
P. J. Kaiser	Compasrozen.
H. J. Veth	Demonstratie van preparaten van insecten.
A. E. Arkenbout Schokker	Het onderzoek van de scheepslantaarn ten opzichte van lichtsterkte en kleur.

- A. Kempe
E. van Rijckevorsel
G. J. W. Bremer
- Verdeling van een hoek in $2n + 1$ gelijke delen.
Magnetische waarnemingen in Nederland.
Gasonderzoek als bijdrage tot de kennis van het water.
- S. Birnie
J. Menalda van Schouwenburg
A. Kempe
- De vlam.
Oppervlaktetenspanning van vloeistoffen.
- H. A. van IJsselsteijn
- Verdeling van een hoek in een willekeurig aantal gelijke delen.
De elektrische installatie voor verlichting en kracht-overbrenging te Rotterdam.

Seizoenen 1895/1896 en 1896/1897:

- G. J. W. Bremer
- Over de dielectrische constante van verschillende stoffen.
- H. J. Veth
- Enige merkwaardige voorbeelden van mimicry bij insecten.
- A. Brester
- Theorie omtrent de zon.
- A. E. Arkenbout Schokker
- Over het golfstillend vermogen van verschillende stoffen.
- H. J. Veth
- Over motten en andere in onze woningen schadelijke insecten.
- S. Birnie
- Over de methode van goudbereiding door middel van cyaankalium.
- F. D. A. C. van Moll
- Projectiebeelden van het netvlies.
- F. W. Hudig
- Stedelijke telefonie.

Omtrent de seizoenen 1898/1899 en 1899/1900 ontbreken alle gegevens.

Seizoenen 1900/1901 en 1901/1902:

- G. J. W. Bremer
- Electrolytische dissociatie.
- N. C. Vogel
- Watermeters.
- H. E. van Gelder
- Gemeenschappelijke opleiding voor alle Hoger Onderwijs.
- A. Brester
- Toelichtingen bij fotografiën van hemellichamen.
- J. Schotel
- Grondwaterleidingen.
- A. Lam
- Oude en nieuwe voedingsmiddelen.

H. J. Veth	Een en ander over zeevissen.
F. J. Vaes	Hulpmiddelen bij het rekenen.
H. J. van 'tHoff	Differentieel diagnose tussen typhusbacillen en colicommune.
A. Nolen	De bemaling der Rotte.

Seizoenen 1902/1903 en 1903/1904:

C. Nobel	Het tegenwoordig standpunt der luchtvaart.
F. J. Vaes	Hulpmiddelen bij het rekenen.
A. Lam	De stofregen van februari 1903.
E. van Rijckevorsel	Magnetische opnemingen in Zuid-Italië.
G. J. W. Bremer	Bezwaren tegen de electrolytische dissociatietheorie.
W. van Rijn	Brand als chemisch verschijnsel.
C. Nobel	De gemeentelijke dokken te Rotterdam.
H. A. van IJsselsteijn	De gevonden fundamenten van het Blijdorpsse stoomgemaal, door Steven Hoogendijk gesticht.
M. C. Sissingh	Distillatie van steenkoolgas.

Omtrent de seizoenen 1904/1905 en 1905/1906 ontbreken alle gegevens.

Seizoenen 1906/1907 en 1907/1908:

G. J. W. Bremer	Het wezen der electriciteit.
A. Kempe	Een passer tot het verdelen van een hoek in een willekeurig aantal gelijke delen.
S. Birnie	De werking van fijn verdeeld water op ijzer.
W. Cool	Grote overstromingen in Nederland.
G. H. J. Peter	Immunitet.
J. M. G. Scheffer	Kleurenfotografie.
P. H. Schoute	Regelmatische ruimtevulling.
J. Büttikofer	Het Yellowstone park.
W. Cool	Bestuurbare ballons en vliegmachines.

Seizoenen 1908/1909 en 1909/1910:

A. Brester	Over de nieuwste bewijzen voor de afwezigheid van radiale stormen in de zon.
J. N. Kooij	Over ketelontploffingen, oorzaken en gevolgen.
D. J. Blok	Over scheelzien.

W. Noorduijn	Astronomische plaatsbepaling op zee.
A. Kempe	Het oplossen van vijfde- en zesdemachts-vergelijkingen.
W. van Rijn	Over dierlijke giftstoffen.
R. H. van Dorsten	Johan de Witt als Actuaris.
M. C. Dekhuijzen	De Zuiderzee.
J. C. Dijkhoorn	Stoomturbines als voortstuwings-werktuigen voor stoomschepen.
R. de Josselin de Jong	Carcinoom.

Seizoenen 1910/1911 en 1911/1912:

H. K. de Haas	De bepaling van de massa der aarde.
§. Birnie	Samengeperst koolzuur kan zeer sterke zuren verdringen.
Mej. A. Grutterink	Over de verhouding van de microchemie tot de chemische kristallografie.
H. van Oordt	De waterbeweging in enige benedenrivieren in Zuid-Holland.
F. van der Feen	De mens vóór de geschiedenis.
S. Birnie	Enkele proeven over de snelheid van (chemische) reacties.
S. Birnie	Bepaling der reactiesnelheid in eenvoudige gevallen.
J. F. Niermeijer	Moderne bevoeiingswerken.
P. van Mourik	De wet van Weber en de logaritmische wet van Fechner met voorbeelden uit de dagelijkse ervaring toegelicht.
Mej. A. F. A. S. van Westrienen	Experimentele onderzoekingen over de ontwikkeling van de eicel.
A. C. Burgdorffer	Vuilverbranding.

Seizoenen 1912/1913 en 1913/1914:

M. C. Dekhuijzen	De eerste studie der natuurwetenschap.
R. de Josselin de Jong	De tegenwoordige stand van het constitutie-vraagstuk.
J. van Rees	De „denkende” paarden van Karl Krall.
P. Huffnagel	De Rotterdamse waterleiding.

D. Croll	Reisindrukken van Egypte.
J. Kunst	Enige proeven over de buiging van het licht.
H. W. Wouterlood	Cleistogame bloemen.
H. K. de Haas	Kosmische kinematoscopie.
Mej. A. Grutterink	Indrukken van een geologische excursie door Canada.
Mej. M. A. van Herwerden	Erfelijke factoren, die het geslacht bepalen.
R. H. van Dorsten	De elektrische telmachine van Hollerith – Twee vraagstukken uit de kansrekening.
M. C. F. J. Cosijn	Tolwerking.
A. H. van Delden	De kringloop van de stikstof.

Seizoenen 1914/1915 en 1915/1916:

J. Clay	Wat hebben wij onder natuurwetten te verstaan?
S. Birnie	De Brown'se beweging.
A. J. P. van den Broek	Over dwerggroei bij mensen.
H. K. de Haas	Behoeft de gravitatie tijd voor haar verbreiding in de ruimte?
J. E. Verschaffelt	Het relativiteitsbeginsel.
H. K. de Haas	De „trage massa” als aberratieverschijnsel beschouwd.
R. H. van Dorsten	De wetten van Pareto en Gini.
R. de Josselin de Jong	Over oud worden.
A. Steger	De delfstoffen in Nederland en haar betekenis voor de chemische industrie.
J. J. A. Muller	De bepaling van de gedaante der aarde.
P. van Braam van Vloten	De Nederlandse kustverlichting.

Seizoenen 1916/1917, 1917/1918 en 1918/1919:

J. A. Schouten	Meetkunde en moderne algebra.
C. Eijkman	Te zuivere voeding.
C. W. Broers	Over bacillendragers.
H. K. de Haas	Over het evenwicht tussen de traagheid der stof en de aantrekking der stof.
H. C. Wesseling	Beweegbare bruggen.
R. de Josselin de Jong	Plotselinge dood.
H. K. de Haas	Een dertigtal gevallen van arsenicum-vergiftiging.
J. W. van Nouhuijs	De vaststelling ener tropische sneeuwgrens.

A. Vas Nunes	Iets over lage temperaturen.
J. A. Grutterink	De bouw der kristallen.
A. H. van Delden	De planten en dieren van het Rotterdamse waterwerk.
D. Croll	Problemen in verband met scheepsbouw.
G. de Josselin de Jong	De beschieting van Parijs op 120 kilometer afstand.
P. W. Scharroo	Toepassing van het gewapend beton.
S. Birnie	Zelfontbranding, in het bijzonder van hooi.
A. C. van Rossem	Electriciteitsvoorziening van grote gebieden.
A. C. Burgdorffer	Kanaalaanleg in en om Rotterdam.

Seizoenen 1919/1920, 1920/1921 en 1921/1922:

D. Klinkert	Over steenvorming in het menselijk organisme.
R. de Josselin de Jong	Autonome doelmatige weefselgroei.
• H. K. de Haas	Over een stromings-vraagstuk.
J. Büttikofer	Herinneringen uit de Nederlandse Borneo-expeditie van 1893-'94.
R. Magnus	De darmbeweging.
J. A. Schouten	„Ruimte” en „Tijd” als begrippen der relativiteits-theorie.
K. H. de Haas	Meetkundig verband tussen formaat en compositie van schilderijen.
W. van Bemmelen	Uit Insulinde's vulkaanwereld.
C. Lely	Afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee.
H. S. de Roode	Het Rotterdamse oeververbindingsvraagstuk.
C. Winkler	Het cerebellum.
A. Vas Nunes	Lading en massa der electronen in kathodestralen.
S. Birnie	Iets over het ontstaan en het verdwijnen van neerslagen, in het bijzonder van zwavelzink en zwavelkoper.
A. J. van den Broek	De menselijke spraak.
H. C. A. Boom	Telefonie.
D. Boomsma	Havenuitbreiding en kademuurbouw te Rotterdam.
L. S. Hannema	Bloedtransfusie.
H. K. de Haas	Circulatie en warmtebeweging op het zonoppervlak.

Seizoen 1922/1923 en 1923/1924:

Jhr. A. H. op ten Noort	Over de verwijdering van afvalwater uit de steden.
-------------------------	--

A. B. van Deinse	Het gebit van de gewervelde dieren.
J. Hekman	Zelfverdediging van het menselijk lichaam in het algemeen.
M. Jansen	Onze volkskracht.
J. van Rees	Grensstrijd van levende epitheliën.
J. J. Canter Cremers	Aanslibbing en verzanding van aan benedenrivieren gelegen havens.
L. S. Ornstein	Het meten van licht-intensiteiten.
J. A. Bakker	Grond-en betonwerken van het Panamakanaal.
A. B. van Deinse	Omvorming van een land- in een water-zoogdier.
<i>Seizoen 1924/1925, 1925/1926 en 1926/1927:</i>	
J. Böeseken	De toestand van de moleculen in de ruimte.
P. E. Verkade	Verbrandingswarmte-bepalingen.
A. D. Fokker	Zwaarte en traagheid.
H. H. Ehrenburg	Het sorteren van gelijkstroom uit driefasen-wisselstroom.
A. E. R. Collette	De radio-telegrafie met Nederlandsch Oost-Indië.
T. van Lohuizen	De betekenis van het Doppler-effect voor de astronomie.
G. H. Moll van Charante	Melkvoorziening van een grote stad.
W. van Rijn	Gerechtig chemisch en microscopisch onderzoek.
H. K. de Haas	De cycloonachtige windhozen van 10 augustus 1925.
E. van Everdingen	zelfde onderwerp
A. H. Borgesius	Over diffractie (buiging) van licht.
H. K. de Haas	Een demonstratie der buiging van het licht.
E. C. van Rijssel	Het kankervraagstuk.
W. van Bemmelen	De tropische luchtoceaan onderzocht met bergstations en ballons.
T. van Lohuizen	Reuzen- en dwergsterren.
P. Ehrenfest	De speling van het toeval als ondergrond van natuurkundige verschijnselen.
P. Joosting	De hefbrug over de Koningshaven.
J. Smit	De stofwisseling der bacteriën.
C. A. Crommelin	Leidse natuurkunde en instrumentmakerskunst.
P. E. Verkade	Fysische en fysisch-chemische constanten van organische verbindingen.

P.H. Kramer	De verbreiding van typhus.
J.D. Jansen	Fluorescentie.
W. de Sitter	De onregelmatigheden in de aswenteling der aarde en de astronomische tijd.

Seizoenen 1927/1928 en 1928/1929:

J. Clay	De ultra-gammastraling.
A. B. van Deirse	De miocaene Noordzee met haar bewoners.
J.J. W. van Loenen	Electrificatie van Nederlandse spoorwegen.
Martinet	
G.J.F. Bakker	Het parallelbedrijf van elektrische centrales.
T. van Lohuizen	Het Zeiss-planetarium.
Balth van der Pol	De hartslag als relaxatie-trilling.
S.H. Bertram	Margarine als voedingsmiddel in vergelijking met boter.
H.K. de Haas	Voeding, koepokinenting, encephalitis.
T. van Lohuizen	Over veranderlijke sterren.
L.J. van Dunné	Over de voorbereiding en de uitvoering der nieuwe Koninginnebrug.
H. A. Kramers	Stralings-theoriën.
A. H. Borgesius	Proeven van Michelson en anderen en het aether-vraagstuk.
L. E. den Dooren de Jong	Infectie en bacterieële intoxicatie door voedsel.

Seizoenen 1929/1930, 1930/1931 en 1931/1932:

B. A. Verhey	Bieden onze dijken voldoende waarborg tegen overstroming?
C. A. Crommelin	Het lenzenslijpen in de 17e eeuw.
H. R. Kruyt	Waterbinding der colloïden.
J. W. van Nouhuis	Een Barentsz-reliek en het Nova-Zembla verschijnsel.
J. A. Emmens	De bruikbaarheid van Hollandse gerst voor de bierbrouwerij.
P. E. Verkade	Oneven vetzuren.
L. E. den Dooren de Jong	De bacteriophagaag.
J. D. Jansen	Het verband tussen giftigheid en samenstelling van ferro-silicium.

J. Versluys	De artesische druk.
P. E. Verkade	Vetstofwisseling van diabetici.
J. Clay	Het meten der intensiteit van Röntgenstralen, radio-actieve stralen en lichtstralen.
W. P. Jorissen	Explosieve reacties.
T. Folpmers	Het doden van micro-organismen in het water door chloor en chloorverbindingen.
L. E. den Dooren de Jong	Over mutilatie bij bacteriën.
H. K. de Haas	Iets over de thermodynamica der atmosfeer.
N. L. Söhngen	Bio-luminescentie.
P. E. Verkade	Over het gedrag van oneven vetten in het menselijk lichaam.
T. Folpmers	Bestrijding van reuk- en smaakbezwaren van drinkwater.
J. Versluys	Het intermitterings-verschijnsel bij hete bronnen.
A. D. Fokker	Bewegingen en bewegingskrachten in de atmosfeer.
K. H. de Haas	Meetkundige vlakverdeling in Albrecht Dürer's Ritter en in Melencolia.

Seizoenen 1932/1933 en 1933/1934:

L. E. den Dooren de Jong	Over groeistoffen.
H. A. Fonteyn Kuypers	Enkele natuurkundeproeven uit de praktijk.
F. J. Vaes	De geschiedenis van de statistiek betreffende de Eerste Hoogere Burgerschool te Rotterdam.
T. Folpmers	Het vernietigen van phenolen door bacteriën.
J. Clay	Kosmische ultra-straling.
L. G. M. Baas Becking	Chlorophyl.
D. W. Dijkstra	Over de mogelijkheid van diamant te maken.
W. P. Jorissen	Zuurstofactivering bij gewone en hoge temperaturen.
D. W. Dijkstra	„Zwaar water”, het oxyde van het pas ontdekte waterstof-isotoop.
K. H. de Haas	Tovervierkanten.
F. Muller	De eerste vier stoommachines in ons land.
J. R. Katz	De rekbaarheid van rubber.
D. J. W. Kreulen	Steenkool-classificatie.
W. J. de Haas	Het bereiken der laagste temperaturen.
Balth van der Pol	De voortplanting van electromagnetische golven.

Seizoenen 1934/1935 en 1935/1936:

F. A. Vening Meinesz	Zwaartekracht-onderzoek op zee.
P. E. Verkade	Vet-opbouw en vet-afbraak in het levend organisme.
C. Braak	Klimaat en klimaat-veranderingen.
T. Folpmers	Snelle filtratie in het waterleidingbedrijf.
A. C. S. van Heel	Lensfouten in optische instrumenten.
W. F. J. M. Krul	De hydrologische geschiedenis van Noord-Holland.
J. P. Mazure	Het kwelwater van de droogmakerij „De Wieringer-meerpolder”.
M. de Haas	Over normalisatie van kleuren.
T. van Lohuizen	Het Internationaal Pooljaar 1932-1933.
L. E. den Dooren de Jong	Nogmaals de bacteriophag.
W. P. Jorissen	Explosieve reacties en analytische meetkunde.
H. J. Jordan	Hersenverrichtingen, vooral bij lagere dieren.
H. Zanstra	Lichtende nevelvlekken en sterren van hoge temperatuur.
D. J. W. Kreulen	Steenkool-bitumina.
S. H. Bertram	De waswerking van zeep.

Seizoenen 1936/1937 en 1937/1938:

J. van der Hoeven	Zoet- en brakwater in Holland.
K. Kuiper	Een halve eeuw celkern-onderzoek.
C. Zwikker	Isolatie tegen warmte, koude, geluid.
J. Muysken	Energie-bronnen der toekomst.
L. W. H. van Dijk	De oeververbinding te Rotterdam.
A. Schierbeek	Leven en werken van Paracelsus.
J. Sanders	De kwantitatieve zijde van het bevolkingsvraagstuk.
A. B. van Deirse	De walvis, gevonden na drooglegging van het Wieringermeer.
M. G. J. Minnaert	Over de Fraunhoferse lijnen in het spectrum van hemellichamen.
A. A. van Overbeek	Bestrijding van rundertuberculose.
H. S. Frenkel	Het kweken van virus-soorten.
T. Folpmers	Filtratieprocessen ter bereiding van drinkwater uit oppervlaktewater.

Omtrent de seizoenen 1938/1939 en 1939/1940 zijn vrijwel geen gegevens meer beschikbaar, ten gevolge der vernietiging van de lokalen boven de Beurs in mei

1940. Betrekkelijk kort nadien is driemaal op een zaterdagmiddag een gewone vergadering van het Bataafsch Genootschap gehouden. De eerste dezer bijeenkomsten vond plaats op 1 februari 1941; spreker was het Lid-Consultant J. M. Burgers en zijn onderwerp: „De ventilatie der Maastunnels”. Op 5 juli 1941 hield het Lid Joh. van Veen een voordracht over „Het zoutgehalte van het water in onze riviermonden”. Ten slotte had een vergadering plaats op 7 mei 1942, bij welke gelegenheid de Eerste Secretaris, H. K. de Haas, een fysiologisch onderwerp besprak. De belangstelling was gering, hetgeen één van de redenen is, waarom het Genootschap zich tijdens de jaren van bezetting tot slechts drie vergaderingen beperkt heeft.

Nadat in het najaar van 1946 de werkzaamheden waren hervat, vonden de gewone vergaderingen wederom plaats met de vanouds gebruikelijke regelmaat. Evenals vóór 1940 vertonen de besproken onderwerpen een bonte verscheidenheid, zoals kan blijken uit de navolgende opsomming:

Seizoenen 1946/1947 en 1947/1948:

D. W. Dijkstra	Iets over de kracht van Coriolis.
Th. W. Theunissen	Hydrodynamische grenslaag-theorieën.
Z. W. Sneller	De proefondervindelijke wijsbegeerte in Nederland tijdens het midden van de 19e eeuw.
L. R. Sinnige	Het toeval in de proefondervindelijke wijsbegeerte.
Joh. van Veen	Over de toekomst der Nederlandse kust.
D. J. W. Kreulen	Over het opsporen van aardolie.
J. Bouman	Kristalonderzoek met Röntgenstralen.
L. E. den Dooren de Jong	Penicilline en andere antibiotica.
C. van Traa en anderen	Herrijzend Rotterdam: reeks van vijf voordrachten, over drie avonden verdeeld.
H. K. de Haas	Over de aanrijdingskansen van trambestuurders met normaal en met gebrekkig gezichtsvermogen.
D. J. W. Kreulen	Steenkool en olie.
T. van Lohuizen	Atoomsplitsing.
T. Folpmers	Reiniging van oppervlaktewater, chemisch en elektrolytisch.

Seizoenen 1948/1949 en 1949/1950:

H. C. Hazewinkel	Bijzonderheden van het leven van Steven Hoogendijk.
------------------	---

W. N. van Nooten	Steven Hoogendijk's technische arbeid.
H. G. Cannegieter	De taak van het Meteorologisch Instituut voor de scheepvaart en de luchtvaart.
A. Schierbeek	Leven en werken van Jan Swammerdam.
D. Dresden	Gasturbines.
A. D. Erkelens	Het electro-cardiogram.
P. de Gruijter	Rijnland's zorg voor de hoedanigheid van het boe- zenwater.
C. A. J. von Frijtag Drabbe	Hedendaagse cartografie.
F. J. Appelman	Dieren in gevangenschap.
D. van Zuilen	Woning-hygiëne.
J. Th. Thijsse	Recente ervaringen van Nederlandse ingenieurs in het buitenland.
J. van Slogteren	Virusziekten.
D. den Hoed	De medische toepassing der kunstmatig radio-actieve stoffen.
W. F. de Jong	Microkristallen en macrokristallen.

Seizoenen 1950/1951 en 1951/1952:

S. W. Visser	Zonneactiviteit en weersverschijnselen.
B. G. Ziedses des Plantes	Stereoscopisch Röntgenonderzoek van de bloedva- ten der hersenen.
A. Schierbeek	Leven en werken van Antoni van Leeuwenhoek.
N. A. Halbertsma	Fluorescentielicht.
A. van der Steur	Wederopbouw en restauratie van oude gebouwen.
G. H. Wieneke	De automatische telefonie in Rotterdam.
Joh. van Veen	Zout- en verdrogingsschaden in Nederland.
H. K. de Haas	Bedenkelijke sport-fotografie.
A. B. van Deirse	Fossiele vissen uit het tertiair, in Nederland gevonden.
H. E. Henkes	Het electro-retinogram.
F. P. Mesu	Landbouw-perikelen in verband met de industrialisa- tie van Nederland.
T. H. Thung	Het virusprobleem.
N. A. Halbertsma	Het natuurkundig laboratorium van het Philips- concern.
K. H. C. W. van der Veen	Enkele technische spoorwegproblemen.

Seizoenen 1952/1953 en 1953/1954:

G. van Hoytema	Psycho-somatische richting in de geneeskunde.
J. M. Burgers	De betekenis van structuurfouten in kristallen.
J. Wind	Sporen-elementen.
A. B. Droogleever Fortuyn	Erfelijkheidsonderzoek.
N. J. van Veen	Spoorwegwerken te Rotterdam.
H. J. Spit	Vier jaren ervaring in Ethiopië.
J. H. Oort	Structuur en evolutie van het melkwegstelsel.
P. J. Kooreman	Hartchirurgie.
F. J. Appelman	Conflict mens-natuur.
A. P. Minderhoud	Uitgifte en exploitatie van boerderijen in de droog- makerijen van de Zuiderzee.
P. J. Wemelsfelder	De stormvloed van 1 februari 1953 en de kansen op hogere vloed.
M. C. Teves en J. Feddema	Medische toepassingen van de Röntgenbeeld-ver- sterker.
L. Neher	Algemene telecommunicatie-vraagstukken.

Seizoenen 1954/1955 en 1955/1956:

W. Beijerinck	Biologische stations.
W. Froentjes	De bloedproef.
F. A. Vening Meinesz	Het ontstaan van plooingsgebergten en diepzeetrog- gen, van continenten en oceanen.
A. A. Thiadens	Geologie ten dienste van de steenkoolmijnen.
Joh. van Veen	Stranden, dijken, zandverplaatsingen.
P. F. J. A. Julien	Pygmeeën.
H. J. Flieringa	Operatieve oogheelkunde.
H. Wittenberg	Rakettechniek.
F. J. Appelman	Conflict mens-natuur (vervolg der gelijknamige voordracht van ongeveer twee jaar vroeger).
M. Bogaardt	Kernenergie.
W. P. A. van Lammeren	Scheepsmodelonderzoek te Wageningen.
J. A. C. van Pinxteren	Vorderingen in de ontwikkeling van geneesmiddelen.
H. Veldstra	Biochemische verkenningen in de levende cel.

Seizoenen 1956/1957 en 1957/1958:

J. W. G. ter Braak	Het electro-encephalogram.
--------------------	----------------------------

A. van Wijngaarden	Het Mathematisch Centrum.
F. Hoeke	De Rotterdamse keuringsdienst van waren.
H. W. van Tijen	Gasturbines.
J. Schijve	Vermoeidheidsverschijnselen in metalen.
W. Bleeker	Over het kunstmatig verwekken van regen en andere dergelijke activiteiten.
D. W. Dijkstra	De structuurformule van het insuline.
N. Th. Koomans	Uitbreiding van de haven van Rotterdam.
S. W. Visser	Het Nova-Zembla verschijnsel (vervolg ener voordracht van bijna 28 jaar vroeger door J. W. van Nouhuys).
P. Korringa	Het Delta-plan en de visserij.
J. J. Broeze	Iets over automobiel-motoren.
M. Bogaardt	Kerntechniek.

Seizoenen 1958/1959 en 1959/1960:

K. van der Pols	Het ontwerpen van een groot passagierschip.
J. A. C. Tillema	De dienst van Gemeentewerken.
A. Bonebakker	Westerse geneeskunst in een onder-ontwikkeld gebied.
L. J. F. Broer	Kernfusie.
A. C. Schuffelen	Radio-actieve isotopen en landbouw-scheikundig onderzoek.
H. Engel	Het levenswerk van Charles Darwin.
P. J. Gaillard	Het kweken van weefsels buiten het lichaam.
J. A. Emmens	Over de Nederlandse bierbrouwerij en haar voor- naamste grondstof, de gerst.
L. R. Sinnige en K. Breur	Kankerbestrijding in Nederland - Radio-therapie.
H. Wittenberg	Ruimtevaart.
W. C. van Mierlo	Grondmechanica.
R. Gheyselincx	Honderd jaar opsporing van olie.
J. de Wilde	Waarnemingsvermogen en taal der bijen.

Seizoenen 1960/1961 en 1961/1962:

E. H. Hermans	De margarineziekte.
J. J. B. Bijker	De strijd om het drinkwater in het westen des lands.
A. C. V. van Bommel	Het dier als element in de menselijke cultuur.

W. Bleeker	Kunstmatige radio-activiteit in de atmosfeer.
W. Froentjes	Vergiftiging als misdrijf.
M. de Bruijn	Het Deltaplan en daarmee samenhangende problemen.
H. W. Julius	Onze wetenschap en onze samenleving.
G. H. Wieneke	Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van telefontechniek.
W. G. Burgers	Metaalkristallen.
C. J. van Nieuwenburg	Uit de oude geschiedenis van de chemische analyse.
J. Th. R. Schreuder	Medische verzorging der ouden van dagen.
H. J. Schoemaker	Proefondervindelijke waterloopkunde.
E. L. Molt	Drinkwater door biologische en chemische waterzuivering.

Seizoenen 1962/1963 en 1963/1964:

B. G. Ziedses des Plantes	Röntgen-diagnostiek.
J. B. le Poole	Kathodestrallen als gereedschap.
A. A. Thiadens	De economische geologie van het aardgas.
A. A. Velthoen	Hondsdolheid.
J. J. Went	De toekomst van de kernenergie.
S. C. van Veen	De mathematische zijde van de sterrenkunde.
J. A. C. Tillema	Over het openbaar vervoer te Rotterdam.
P. Korringa	De rationele bevissing van de Noordzee.
H. C. Bos	Over het gebruik van wiskundige modellen in de economie.
F. Hellinga	Nederlandse cultuurtechnische activiteiten elders.
T. P. van den Bergh	Luchtverontreiniging (slechts enkele facetten).
E. H. Hermans	Melaatsheid in verleden en heden.
P. J. Kooreman	Vooruitgang van de hartchirurgie (vervolg der voordracht over de hartchirurgie anno 1953).

Seizoenen 1964/1965 en 1965/1966:

J. H. Plokker	Schilderkunst van geestelijk gestoorden.
J. de Wilde	Oude en nieuwe wegen in de insectenbestrijding.
F. E. Douwes Dekker	Blindvliegen.
P. Koster	Orchideeën.
H. M. Kraayvanger	Het nieuwe concertgebouw te Rotterdam.

C. W. Kosten	De akoestische vraagstukken van de zalen in bovengenoemd gebouw.
M. G. J. Minnaert	De verkenning van een nieuwe wereld: de maan.
D. W. Dijkstra	Vuur en licht in de vorige eeuw.
R. Meischke	Behoud en restauratie van gebouwen en wijken.
E. W. Dijkstra	Electronische rekenmachines.
L. J. F. Broer	Lasers.
H. C. Rümke	Over de wetenschap der psychiatrie.
A. J. Zuithoff	IJzer- en staalfabricage.

Seizoenen 1966/1967 en 1967/1968:

K. van der Pols	Stonehenge.
J. Th. Hackmann	Geneesmiddelen voor geesteszieken.
L. Aardoom	Ruimte-triangulatie met satellieten.
J. J. Dronkers	Studies voor het toekomstige regime van de benedenrivieren.
S. J. Wellensiek	Bloemknopvorming.
F. W. van Bilderbeek	Boren op zee.
F. W. de Vrijer	Kleurentelevisie.
M. W. van Hof	Eén- en twee-ogig zien.
A. van Loon	Diazotypie als reproductie-procédé.
W. Berends	De rol van de nucleïne-zuren in de levende cel.

Seizoen 1968/1969:

J. Bok	Profylaxis tegen rhesus-immunisatie.
K. van der Pols	Het Engelse kanalen-systeem uit de 18e eeuw.
J. H. Makkink	Nabootsing van de ruimte in het laboratorium.
A. Raad	Luchtverontreiniging en stedelijk groen.
D. W. Dijkstra	Dogma's in de natuurwetenschap.

13. Naamlijst van Voorstanders en Bestuurders van het Bataafsche Genootschap, 1769 tot 1969

Sedert zijn oprichting heeft het Genootschap onder de hoge bescherming gestaan van de navolgende Protectors en Protectrices:

- 1769 Z.D.H. Willem V, Prins van Oranje-Nassau, Erfstadhouder der Verenigde Provinciën, enz. enz. enz.
- 1807 Z.M. Lodewijk Napoléon, Connétable van Frankrijk, Koning van Holland,
1814 Z.K.H. Willem de Eerste, Prins van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden (na 1815: Z.M. Willem I, Koning der Nederlanden en Groothertog van Luxemburg), enz. enz. enz.
- 1846 Z.M. Willem II, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groothertog van Luxemburg, enz. enz. enz.
- 1849 Z.M. Willem III, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groothertog van Luxemburg, enz. enz. enz.
- 1901 H.M. Wilhelmina, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enz. enz. enz.
- 1948 H.M. Juliana, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Prinses van Lippe-Biesterfeld, enz. enz. enz.

Leden van het Koninklijk Huis, die als Maecenas aan het Genootschap verbonden werden:

- 1814 Z.K.H. Willem, Erfprins van Oranje (na 1815 Prins van Oranje),
Z.K.H. Frederik, Prins der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau,
- 1846 Z.K.H. Willem, Prins van Oranje (zoon van Koning Willem II),
- 1858 Z.K.H. Willem, Prins van Oranje (zoon van Koning Willem III),
- 1882 Z.K.H. Alexander, Prins van Oranje (zoon van Koning Willem III),
- 1902 Z.K.H. Hendrik, Prins der Nederlanden, Hertog van Mecklenburg, enz. enz. enz.
- 1934 H.K.H. Juliana, Prinses der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enz. enz. enz.
- 1946 Z.K.H. Bernhard, Prins der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld.

Als Lid-Honoraire werden aan het Genootschap verbonden:

1770	Z.D.H. Lodewijk, hertog van Brunswijk, Z.D.H. Karel Christiaan, vorst van Nassau-Weilburg, Jhr. W. graaf van Bentinck, P. Steijn, H. Fagel, F. Fagel, P. A. van der Parra,		Jhr. P. van der Heim,
1773	Jhr. J. P. baron van Boetzelaar, Jhr. W. baron van Wassenaar, P. van Blyswyk,	1823	P. C. de Coninck, R. A. Falck,
1778	R. de Klerk,	1826	F. G. baron van Lynden van Hemmen,
1785	W. A. Alting,	1828	A. van Gennepe,
1806	W. F. Roëll, J. H. Mollerus,	1836	H. J. baron van Doorn van Westkapelle,
1807	C. H. Ver Huell, W. Six, J. H. ridder van Kinsbergen, A. P. Twent van Raaphorst, J. Meerman,	1848	Jhr. A. C. Twent,
1808	J. M. Collot d'Escury,	1869	J. F. Hoffman,
1812	G. baron de Stassart, J. G. baron Verstolk, N. Boogaert,	1902	J. Bosscha,
		1906	J. H. van 't Hoff, H. A. Lorentz, Hugo de Vries, J. D. van der Waals,
		1914	H. Kamerlingh Onnes, J. C. Kapteyn,
		1919	C. Lely,
		1946	J. A. Ringers,
		1953	P. J. Oud,
		1958	J. H. Oort, F. A. Vening Meinesz, F. Zernike,
		1966	G. E. van Walsum.

De Burgemeesters van Rotterdam, die als Praeses Magnificus de opperste leiding van het Genootschap aanvaardden:

1769	P. Boogaert,	1889	S. A. Vening Meinesz,
1789	J. Bichon,	1892	P. Lyklema à Nycholt,
1802	J. M. Collot d'Escury,	1893	F. B. s' Jacob,
1808	J. van Teylingen,	1906	A. R. Zimmerman,
1812	A. Gevers,	1923	J. Wytema,
1818	J. F. graaf van Hogendorp,	1929	P. Droogleever Fortuyn,
1833	M. C. Bichon,	1939	P. J. Oud,
1845	J. F. Hoffman,	1953	G. E. van Walsum,
1869	J. van Vollenhoven,	1966	W. Thomassen.

De naamlijst der Administrateuren:

1769	W.Prins, M.N.Boogaert, C.Groeningx van Zoelen, P.Gevers, A.Gevers Deynoot,	1874	H. de Bie,
1773	J. van Zuilen van Nyevelt, P. van der Heim,	1875	J.Pols,
1777	J.Hoog,	1878	W.A.Viruly Verbrugge, B.Mees,
1786	A.Gevers,	1889	H.W. de Monchy,
1790	W.F.Gevers Deynoot,	1892	P.C. van Vollenhoven,
1805	F.L.Prins,	1898	B. van Stolk,
1812	J.A. van Zuilen van Nyevelt,	1899	I.J.Havelaar,
1814	O.P.Groeningx van Zoelen,	1905	A.F.Ebeling,
1815	M.Hoog,	1908	G.H.M.Delprat, W.Suermondt Lzn.,
1820	A.Gevers Deynoot,	1910	Ph.Mees,
1825	J.F.Hoffman,	1915	J.G.Gleichman,
1843	J.H.W.Swellengrebel, Jhr. A.L.Coenen,	1921	H.G.J. de Monchy,
1845	A.F.Prins,	1924	Abr. van der Hoeven,
1846	Jhr. D.R.Gevers Deynoot,	1936	S.N.B.Halbertsma,
1848	J. van Vollenhoven,	1942	Jacq. Dutilh,
1857	J.A.M.Bichon,	1944	B.Mees, J.W.W. van der Hoeven,
1869	W.J.Hoffman,	1945	W.Suermondt Wzn.,
1872	D.H.Delprat,	1960	H.N.Dutilh,
		1961	R.A. de Monchy,
		1963	W.Suermondt Jr.,
		1964	H.Mees.

De naamlijst der Directeuren:

1769	S. de Monchy, L.Patijn, L.Bicker, C.Nozeman, M.Schouten,		N. T. Michaëlis,
1779	P.Hartog,	1876	J. Leijds,
1784	P. van Swieten,	1880	G.J. de Jongh,
1786	J.D.Huichelbos van Liender,	1884	G.J. W. Bremer,
1788	G.G. ten Haaff,	1889	H.J. Veth,
1794	F. W. de Monchy,	1895	F. W. Hudig,
1795	O. C. Eickma,	1900	A. E. Arkenbout Schokker,
1802	H. Bezoet, J. Florijn,	1905	R. H. van Dorsten,
1805	A. van Genep, P. Curten,	1906	J. Büttikofer, A. A. Hijmans van den Bergh,
1810	C. Dalen,	1910	S. Birnie, A. C. Burgdorffer,
1824	J. van der Wallen,	1912	R. de Josselin de Jong,
1828	J. B. Ockers Cau,	1917	H. K. de Haas,
1837	C. J. Glavimans,	1921	A. C. van Rossem,
1841	D. F. van der Pant,	1924	A. H. van Delden,
1842	A. G. van Stipriaan Luiscius,	1927	P. E. Verkade,
1848	P. van Galen,	1932	H. Burgerhout,
1852	K. M. Giltay,	1938	T. Folpmers, D. W. Dijkstra,
1854	J. E. de Vrij,	1939	W. N. van Nooten,
1857	J. W. L. van Oordt,	1946	J. A. Emmens,
1870	T. van Doesburgh,	1952	B. G. Ziedses des Plantes,
1874	P. J. Haaxman,	1953	K. van der Pols,
1875	J. Vroesom de Haan,	1954	H. J. Flieringa,
		1961	A. C. van Wijk,
		1962	A. Havinga,
		1964	J. A. C. Tillema.

In de 200 jaar van zijn bestaan heeft het Bataafsch Genootschap veertien Eerste Secretarissen gehad:

1769	L. Bicker,	1875	T. van Doesburgh,
1788	G. G. ten Haaff,	1885	G. J. W. Bremer,
1796	O. C. Eickma,	1910	R. H. van Dorsten,
1823	C. Dalen,	1917	A. C. Burgdorffer,
1825	J. van der Wallen,	1924	H. K. de Haas,
1834	J. B. Ockers Cau,	1948	W. N. van Nooten,
1843	D. F. van der Pant,	1962	A. Havinga.

Als Tweede Secretaris werkten aan het Bestuur van het Genootschap mede:

1769	R. Arrenberg,	1905	R. H. van Dorsten,
1779	G. G. ten Haaff,	1906	A. A. Hijmans van den Bergh,
1788	O. C. Eickma,	1910	A. C. Burgdorffer,
1795	C. Dalen,	1912	R. de Josselin de Jong,
1811	M. van der Willigen,	1917	H. K. de Haas,
1823	J. B. Ockers Cau,	1920	A. C. van Rossem,
1828	P. Glavimans,	1924	A. H. van Delden,
1837	D. F. van der Pant,	1927	P. E. Verkade,
1843	C. A. J. A. Oudemans,	1934	T. Folpmers,
1861	P. van Galen,	1938	D. W. Dijkstra,
1870	T. van Doesburgh,	1945	J. A. Emmens,
1874	J. Vroesom de Haan,	1948	A. Havinga,
1900	A. E. Arkenbout Schokker,	1962	H. R. S. Tijssens.

Colofon

Dit boek werd gezet uit de Bembo corps 12 en gedrukt door het Grafisch bedrijf H. Veenman & Zonen N.V., Wageningen, op 135 grams Masqué highproof extra van Proost en Brandt. De cliché's werden vervaardigd door de Chemigrafische kunstinrichting v.h. Dirk Schnabel N.V., Amsterdam. Het bindwerk werd verzorgd door Boekbinderij Callenbach N.V. te Nijkerk.